

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

CETURTDIEN,
1992. gada
21. maijā
Nr. 35 (6303)

Mazumtirdzniecības
cena 1,20 rubļ.

♦ Lauku aktualitātes

NODIBINĀTS KONSULTATĪVAIS DIENESTS

Rajonā nodibināts lauksaimniecības konsultāciju birojs, par kuras vadītāju apstiprināts Māris Liniņš. Šis dienests apkalpos zemnieku saimniecības, tā konsultanti sniegs padomus agronomijā, zootehnikā, veterinārijā un citās jomās.

Māris Liniņš «Novadniekam» pastāstīja, ka centrā (Preiļos) būs tikai divi konsultanti — viņš pats un agronome Zenta Dūda. Pārējie speciālisti darbosies pagastos. Pašlaik jau ir konsultants Sauņā — Valentīna Anspoka konsultēs jaunsaimniekus agronomijas un sēklkopības lietās. Veterinārfeldšeris Oļģerts Daugulis kļuvis par Upmalas pagasta zemnieku padomnieku, bet Pēteris Vaivods agronomijā, celtniecībā un meliorācijā palīdzēs Aglonas puses zemniekiem. Savu padomnieku atraduši arī Jersikas pagastā. Inā Smeltere šīs specialitātes ir agronome, taču viņa var palīdzēt konsultācijās arī dārzkopībā.

Māris Liniņš informēja, ka tuvākajā laikā (uz pusslodzi) sāks strādāt vēl vairāki speciālisti.

Konsultāciju birojs esot noslēdzis līgumu ar valsts uzņēmumu «Agroinformācija» par jaunāko zinātnes atziņu un citu palīgmateriālu piegādi rajonam. Konsultantu pirmais uzdevums, uzsvēra Māris Liniņš, būs šo informāciju darīt zināmu katrai zemnieku saimniecībai. Bez tam konsultantiem jāsniedz konkrēta praktiska palīdzība augkopībā, kā arī jebkurā ekonomikas vai banku jautājumā, jāpalīdz atrast vajadzīgo speciālistu utt.

Savu darbību konsultanti sāks ar zemnieku saimniecību iepazīšanu. Vienlaikus viņi vāks informāciju par to, kas šobrīd visvairāk interesē lauciniekus, ko zemnieks neprot, bet vēlas iemācīties ziemā, kad darbu būs mazāk. Mācību un kursu organizēšana būs mūsu galvenais pienākums, teica M. Liniņš.

Konsultantiem vajadzēsot prognozēt ražošanas attīstību un būt vidutājiem starp pagastu, paju sabiedrību un zemnieku, palīdzēt laukos gan sadzīvot, gan sastrādāties, gan normālas attiecības uzturēt.

Vēl Māris Liniņš informēja, ka visas konsultantu kandidātūras paši zemnieki ieteikuši un izvērtējuši. Konsultanti izgājuši atestāciju. Visi speciālisti faktiski esot vienots darba kolektīvs un nepieciešamības gadījumā konsultēs ne tikai sava, bet arī jebkura cita pagasta zemnieku. Pagaidām konsultācijas būs par velti, jo šo dienestu finansē republika.

ZVIEDRU SĒKLAI PIRCĒJU NETRŪKST

«Novadnieks» jau informēja, ka saņemts Zviedrijas fermeru dāvinājums mūsu zemniekiem — miežu un auzu sēkla. Fondu glabātāja ir paju sabiedrība «Ausma», kura saņēmusi 130 tonnas sēklas un tagad to sadala zemnieku saimniecībām.

Jau pārdotas 98 tonnas graudu. Agronome Valentīna Anspoka «Novadniekam» intervijā izteicās, ka zemnieku pieprasījums esot stipri vien atšķirīgs. Vieni esot piesardzīgi un vairāk par 100—150 kilogramiem graudu neņemot, citi savukārt gribot iesēt pēc iespējas vairāk ziedru atsūtīto «Filippa» šķirnes miežu (arī auzu) un ņemot divas, pat trīs tonnas. Vidēji tomēr esot kaut kur ap pustonnai.

Zviedrijas atsūtītais sēklas graudu jau pieprasījušas un paņēmušas 80 rajona jaunsaimniecības.

A. Iljina

Vispirms bija zvans: esam nopirkuši fermu, vai varam izpārdot govus? Ja tās ir nopirkas, tātad jūsu — un dariet kā vēlaties. Ja ekonomiski izdevīgāk izpārdot, vai kāds var stāties preti?

Tas bija par bijušās Raiņa kopsaimniecības, kas atrodas Aizkalnes pagastā, Pelečankas fermu. Govis tagad maksā dārgi. Painesējāmiešiem Raiņa vārdā nosauktajā paju sabiedrībā: jā, šī ferma patiešām privatizēta, un tagadējie īpašnieki ja ne visas, tad daļu govju taisoties pārdot.

Runa par Pelečankas fermas privatizāciju bijusi jau sen, beidzot šopavasara jautājums ticis izlemts, tālab paju sabiedrība vairs ne tur virsmēlojusi ganības, ne veikusi remontus. Atpirkas mītnes ar saimnieciskajām ēkām, 74 slaucamās govis, deviņi nobarojamie lopi un septiņi teļi, vēl šajā fermā esot zirgs un traktors, viss kopā par apmēram 160 000 rubļu. Līgums noslēgts par atsavināšanu no lielās paju sabiedrības, grupa cilvēku organizējot savu paju sabiedrību «Ezermalas».

Šajā jauno fermas īpašnieku grupā 15 cilvēki, starp viņiem bijušo fermas strādnieku nav, bet ir tādi paju īpašnieki, kuri

dzīvo Preiļos un kaimiņu saimniecībā, viņiem vairāki norakstījuši savas pajas vai daļu, lai savāktu vajadzīgos līdzekļus. Šo sabiedrību vada Pēteris Kažemāks. Viņu pazīst kā vienu no agrāko kopsaimniecību

♦ Privatizācija DIVAS PIEEJAS

vadītājiem, kurš nav slikti strādājis.

Rajonā citā nostūrī — Rožupes pagastā — kādi divi desmiti zemnieku tāpat nolēmuši privatizēt vienu no fermām — «Druvas», kur izmitinātas 86 govis, novietni ar pussimts jaunlopiem. Protams, arī attiecīgu daudzumu ganību, turklāt pieprasījuši aramo zemi, no kuras pāra desmiti hektāru topošā Ošas poldera zonā. Viņi

izveidojuši zemnieku kopdarbības sabiedrību «Oša», kuru vada bijušais lielās kopsaimniecības ražošanas iecirkņa priekšnieks Ēvalds Vaivods, par palīgu — nesen apdrošināšanas inspekcijas agents, bet pirms tam — darbīgs zāles miltu agregāta vadītājs Edgars Jēkabsons.

Sai sabiedrībai aktīvi palīdz paju sabiedrība «Rožupe» — gan tehnikas remontā, gan lauku darbos, gan ar degvielu un sēklām. Pie tam starp abām sabiedrībām ir noruna: ja nevar norēķināties pašlaik, tad var atlikt līdz rudenim, kad saņems ražu, protams, parāds būs jāatdod ar zināmiem procentiem. Zemnieku kopdarbības savienībai tādi pagaidām ir izdevīgākie noteikumi, jo vienīgos ienākumus tai dod tikai piena lopu ferma, un tie vēl nav dižie. Bet, kā saka, nāks laiks un nāks arī padoms, taču laikum gan tam būs vieglāks ceļš, ja pašā sākumā būs bijusi ievēriba un atbalsts.

Zemnieku kopfirma domā ne par mirkļa labumu, bet par to, kā paplašināt savu devumu, noturēties «uz ūdens» šajos grūtajos pārbūves apstākļos.

Antons Rancāns

PAVASARĪGĀ GAISOTNĒ

notika kārtējais izlaidums Preiļu bērnu mūzikas skolā. Četrpadsmit jaunieši līdz ar to vienu mācību iestādi jau beiguši, atliek vēl tikai nokārtot vidusskolas eksāmenus. Šogad vai nākošgad. Un tad — profesijas izvēle.

Divas meitenes no šīgada absolventiem domā savu dzīvi arī turpmāk saistīt ar mūziku. Tās ir Laimas Sondores audzēkne Dace Abricka un Ludmila Belikova. Pārējiem mūzikas skola ir devusi vismaz skaņu mākslas izpratni, prasmi spēlēt kādu no instrumentiem, bagātinājusi garīgi. Un mūzika viņu dzīvē ieņems redzamu vietu, lai arī tā būtu tikai vaļasprieks. Viņi jau ir un būs muzikāli izglītoti cilvēki. Daļa no viņiem, droši vien, vēl ilgi nešķirsies no nošu burtņicas un sava instrumenta, un mēs viņus redzēsim un dzirdēsim, muzicējot kādā no pašdarbības kolektīviem.

Tā nu ir gadījies, ka šopavasara lielākās raizes un reizē arī prieks bija pedagogēm Tatjanai Agejevai un Irinai Kerencevai. Klavieru klasi beidza četri audzēkņi, bet akordeona — trīs, pie tam vienīgi.

Mūzikas skolas direktore Karīna Oša aizvadī-

to mācību gadu raksturoja šādi:

— Pirmo gadu pie mums strādā Oksana Šeina. Šogad saņēmām jaunas telpas, kas ir gandrīz četras reizes lielākas par tām, kādās mēs mitinājāmies pirms pārvākšanās uz bijušo partijas māju. Bet... Mums nav savas koncertzāles. Bijušajā sēžu zālē ir 1. vidusskolas deju zāle. Gribētos ticēt, ka ar laiku šī telpa tomēr pāries mūsu rīcībā, un tad varēs domāt par nopietnu koncertēšanu.

Salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu, skolu beidza par četriem audzēkņiem mazāk. Katru gadu šis skaitlis mainās. Mēs jau dzīvojam skolas trīsdesmitgades gaidās. Pēc diviem gadiem mūsu mācību iestādei būs zīmīga jubileja. Pa šiem gadiem skola daudzus ir ievadījusi mūzikas pasaulē. Šogad Preiļos mācījās 144 bērni, Pelēchos — 9, Rudzētos — 3 un Aglonā — 22. Bija sagatavošanas klases Rudzētos (20 bērni), Pelēchos (13) un Preiļos (20).

Izlaiduma klases audzēkņu koncerts ieņēma skolas dzīvē svētku noskaņu. Bet darbs turpinās. Drīz šeit sāksies jaunu audzēkņu uzņemšana. Kā jau katru gadu.

Voldemārs Romanovskis

• Attēlos: izlaiduma klases audzēkņi; pie klavierēm Kristīne Valicka; skolas beigšanas apliecību saņem Ludmila Belikova.

Jāņa Silicka foto

Tikšanās, kas gandrīz vai bija

Maija kalendārā ir Starptautiskā muzeju diena. Tas ir laiks, kad svētkus svin šo iestāžu darbinieki. Parasti viņi tās atzīmēšanā piesaista publiku, atklājot kādu jaunu izstādi vai organizējot tikšanos, sarīkojumu.

Preiļos par tādu kļuva aizvadītā piektdiena. Diena, kad pati saulīte pa zemi stāgāja. Un varbūt tādēļ tik zaļa bija pilseta un gaišas cilvēku sejas, kuri nāca uz šo sarīkojumu. Apmeklētāji tika aicināti uz tikšanos ar gleznotāju Ilzi Šenbergu — Nāgelu, Preiļu keramiķu kops dalībniekiem, kā arī — pašā pēdējā brīdī — ar Kanādā iznākošā žurnāla «Jaunā Gaita» mākslas nodaļas redaktoru Nikolaju Bulmani.

Pats pusdienlaiks. Un tomēr — pavisam neraksturīgi mūsu pilsetai — prāvs skatītāju pulks. Santas Ancānes flautas skaņas ievadīja šo pasākumu. Muzeja direktore Ināra Bebrīša pēc iepazīstināšanas ar ciemiņiem centās kopā saistīt šīs ekspozīcijas abas daļas: Ilzes Šenbergas gleznojumus un no zemes nākušos māla izstrādājumus.

Par to, ka minētā ekspozīcija bija ļoti veiksmīgi izkārtota, ir jāpateicas muzeja māksliniecei Silvijai Berezovskai. Viņa arī bija oriģinālo ielūgumu autore.

Skatītāji tika vēlreiz aicināti aplūkot izstādi, lai pēc tam uzdotu jautājumus māksliniekiem.

Savstarpējas sarunās tika vēlreiz pārlūkoti eksponētie darbi. Tostarp noskaidrots, ka vienu otru ziedu gleznojumu var iegādāties. Kāds kungs tomēr atteicās no savu nodoma nopirkt divas lielākas mākslinieces fantāzijas, jo pa šo brīdi to cena bija krietni vien palielinājusies. Un tomēr no triptiņa «Sapnis ziemā» tika nopirkta otra daļa.

Rīdzinieki un viņu viesi — Bulmaņu pāris — iepazīnās ar Preiļu keramiķiem, apskatot pēdējo darbus. Izrādījās, ka ar Polikarpu Čerņavski kanādieši jau pazīstami neklātie. Bulmaņu kunga kolekcijā ir daži mūsu vecmeistara darbi. Ciemiņiem šis bija pirmais brauciens uz Latgali. Un tādēļ viņi steigās apmeklēt Polikarpa Čerņavski personālizstādi un redzēt kā top darbi keramikas ceplī, kur gida lomā bija Aleksandrs Rečs.

Bet paši apmeklētāji — tie drošākie — arī paguva saņemt atbildes uz pāris jautājumiem, bet tīri konfidenciali. Es, piemēram, uzināju, ka Bulmaņu kunga tēvs ir bijis mūsu izcilā aviatora Jezupa Baško audzēklis, un pastāstīju par lidotāja simtgades svinībām, par muzejā savāktajiem materiāliem. Garāka saruna ar ārzemniekiem neiznāca, jo viņi tikai pavadoja Ilzi, ar kuru draudzējoties jau vairākus gadus.

Neziņas mākts, pirmsdien devos uz bibliotēku, lai iepazītos ar cilvēku, kurš ir bijis mūsu viesis. Domāju, arī pārējiem sarīkojuma apmeklētājiem tas lieti noderētu.

Jau trīsdesmit septīto gadu iznāk žurnāls «Jaunā Gaita». To lasa Austrālijā, Amerikas Savienotajās Valstīs, Kanādā, Zviedrijā un citviet pasaulē. Pēdējā laikā — arī pie mums. Preiļu galvenajā bibliotēkā ir pieejami daudzi šī izdevuma numuri. Tas ir literatūras un mākslas izdevums, kas iepazīstina ar pasaules kultūras dzīvi, lielāko daļu tomēr atvēlot latviešu mākslai, literatūrai. Nikolajs Bulmanis ir šī izdevuma mākslas nodaļas redaktors, bet viņa dzīvesbiedre Ingrida — saimniecības vadītāja. Viņa uzstājas arī kā fotogrāfs. Piemēram, ilustrējot sava dzīvesbiedra Latvijas ceļojuma aprakstu «No Raiņa pie Reriha, Tones un Matveja» (Nr. 184).

Apcerējuma nobeigumā autors raksta: «Ja jūs man prasītu, kas tad neatkarīgās Latvijas pirmajās trīs nedēļās bija visskaitākais, tad pilnīgi apzinoties, ka mēs sati-

kam daudz skaistu un stipru cilvēku, es jums atbildētu — ozoli. Ozolu Latvijā ir ļoti daudz, un tie ir cits par citu skaistāki. Vecās aleļas gatavi dot ēnu, ja vien vajadzēs mežos slēptu spēku glabājo, kapsētās senčus sargājot, pakalnos gatavi trauksmi saukt, lauku vidūcos it kā atradoties, bet drīzāk gan uz darbu aicinot. Stipri cilvēki un skaisti ozoli — kā vispār var nelicēti Latvijas nākotnei tādu ritmu un harmoniju vēstošas gadskārtas (1991.) rudenī» (Lpp. 38).

Pēc šī apciemojuma Bulmaņu kungam droši vien radīsies arī savs ieskaits par Latgales keramiku.

Izstādes noslēgumā apmeklētāji, ja arī personīgi nepaguva uzdot kādu jautājumu Ilzei Šenbergai un viņas pavadoņiem un Preiļu keramiķiem (pēdējiem to vēl pagūs izdarīt), tomēr varēja justies gandarīti par tikšanos ar īstu mākslu.

Voldemārs Romanovskis

• Attēlos: ziedus saņem Ilze Šenberga; Polikarps Čerņavskis ar dzīvesbiedri. Jāņa Silicka foto

Un vēlreiz par nodarbinātības problēmām

Nodarbinātības problēma pašlaik ir viena no vissāpīgākajām republikā. Ražošanas pārprofilēšana, privatizācijas process, izejvielu un energoresursu trūkums pagaidām vēl rada ražošanas sašaurināšanos. Tāpēc republikā un rajonā nepārtraukti pieaug nestrādājošo iedzīvotāju skaits. Maija vidū republikā bija 24 000 cilvēku, kuri meklēja darbu, no tiem 5049 bija atzīti par bezdarbniekiem, bet 2054 saņēma bezdarbnieka pabalstus. Preiļu rajonā šinī pašā laikā bija reģistrējušies kā darba meklētāji vairāk nekā 250 cilvēki, 150 atzīti par bezdarbniekiem un 64 piešķirts bezdarbnieka pabalsts.

Šie skaitļi procentuāli ir salīdzināmi ar stāvokli nodarbinātības jomā Skandināvijas valstīs, tomēr atšķirībā no šīm valstīm pie mums praktiski nav vakanču, un vissliktākais ir tas, ka nav īstas skaidrības, kādu profesiju strādnieki būs nepieciešami tuvākā nākotnē. Tieši tas apgrūtina tādu procesu kā nestrādājošo pārkvalificēšanu. Jāpiezīmē, ka tieši pārkvalificēšana ir viens no vissvarīgākajiem pasākumiem bezdarbnieku skaita samazināšanai atstītajās valstīs. Uzskatu, ka strādnieku pārkvalificēšanai arī Preiļu rajonā ir pietiekami attīstīta mācību un materiālā bāze.

Latvijas Republikas valdība domā, kā uzlabot bezdarbnieku stāvokli. Nupat Labklājības ministrijā apstiprināts jauns nolikums par bezdarbnieku reģistrāciju un pabalstu (stipendiju) izmaksas kārtību. Sakarā ar to, ka no šī gada 1. aprīļa stājušās spēkā izmaiņas Latvijas Darba likuma kodeksā, arī jaunajā nolikumā izdarītas izmaiņas bezdarbnieka statusa piešķiršanā.

Par bezdarbniekiem ar tiesībām saņemt bezdarbnieku pabalstu tiek atzītas personas, kam darba līgums pārtraukts sakarā ar:

1. pušu vienošanos (DLK 30. panta 1. punkts);
2. termiņa izbeigšanos (DLK 30. panta 8. punkts);
3. darbinieka atteikšanos no pārceļšanās darbā uz citu apvidu kopā ar uzņēmumu, iestādi vai organizāciju, kā arī atteikšanos turpināt darbu sakarā ar būtisku darba līguma nosacījumu grozīšanu (DLK 30. panta 6. punkts);
4. Latvijas Republikas likumu pārkāpumiem, noslēdzot darba līgumu, vai darba līguma neatbilstību likuma prasībām (DLK 30. panta 6. punkts);
5. uzņēmuma, iestādes vai organizācijas likvidāciju vai darbinieku skaita samazināšanu (DLK 33. panta 1. un 1.2. punkts);
6. konstatētām darbinieka nepietiekamām profesionālajām iemaņām vai nespēju turpināt darbu veselības stāvokļa dēļ (DLK 33. panta 2. punkts);
7. darbinieka neierašanos darbā darba nespējas dēļ ilgāk par laiku kāds likumdošanā noteikts darba vietas (amata) saglabāšanai saslimšanas gadījumos (DLK 33. panta 5. punkts);
8. darbinieka, kas agrāk izpildīja šo darbu, atjaunošanu darbā (DLK 33. panta 6. punkts).

Šajos gadījumos bezdarbnieka pabalsts tiek izmaksāts 90 procentu apmērā no valsts noteiktās minimālās darba algas, ja pēdējo 12 mēnešu laikā par šo personu Latvijas Republikā izdarīti sociālā nodokļa maksājumi ne mazāk kā sešus mēnešus. Lai novērstu situāciju, kad sievietes, kas, būdamas darba attiecībās, nekārtoja sociālā nodokļa maksājumus par laiku, kad tika kopts bērns līdz 3 gadu vecumam, uzņēmuma likvidācijas vai štatu samazināšanas gadījumā neiegūst tiesības uz bezdarbnieka pabalstu, Labklājības ministrija ir atļāvusi šīm personām saņemt sociālo nodokli par pagājušo laika periodu.

Iepriekšminētajos gadījumos bezdarbnieka pabalsts tiek izmaksāts pēdējā darba vietā uz Nodarbinātības valsts dienesta izsniegtās izzi-

ņas pamata katru mēnesi darba algas izmaksas dienā. Uzņēmumi, iestādes un organizācijas izmaksā bezdarbnieka pabalstus no sociālās apdrošināšanas līdzekļiem, attiecīgi samazinot sociālā nodokļa atskaitījumus sociālās apdrošināšanas valsts budžetā.

Par bezdarbniekiem atzīstamas arī personas, kas:

1. pabeigušas mācību iestādi, kas dod vidējo izglītību, arodizglītību, vidējo speciālo vai augstāko izglītību;
2. atbrīvotas no ieslodzījuma vietām;
3. vairs neatrodas valsts apgādībā.

Šinī gadījumā bezdarbnieka pabalsts tiek izmaksāts 70 procentu apmērā no valsts noteiktās minimālās darba algas. Aprēķināto naudas summu izmaksā attiecīgajā Latvijas Krājbankas nodaļā reizi mēnesī uz Nodarbinātības valsts dienesta izsniegtā norēķina dokumenta pamata.

Ļoti svarīgi ir atzīmēt, ka ar 1992. gada 1. aprīli spēkā stājies Latvijas Republikas likums «Par grozījumiem un papildinājumiem Latvijas Darba likuma kodeksā». Tajā ir vairākas svarīgas izmaiņas tieši atvieglojumu piemērošanā atlaišanas gadījumos.

Tā, izbeidzot darba līgumu 30. panta 3. un 6. punktā un 33. pantā 1.1. un 2. un 6. punktā minēto iemeslu dēļ, darbiniekiem izmaksājams atlaišanas pabalsts ne mazāk kā viena mēneša vidējās izpēļņas apmērā vai apmērā, kas paredzēts darba koplīgumā vai darba līguma pusēm vienojoties. Izbeidzot darba līgumu 33. panta 1. un 1.2. punktā minēto iemeslu dēļ, pabalsts jāizmaksā ne mazāk kā triju mēnešu vidējās izpēļņas apmērā vai apmērā, kāds paredzēts Latvijas Republikas 1. kumdošanas akts, darba koplīgumā vai darba līguma pusēm vienojoties. Pie tam vidējā izpēļņa aprēķināma no izpēļņas par pēdējiem diviem kalendārajiem mēnešiem pēdējā darba vietā, kopsummā dalot ar divi.

Visām tām personām, kuras atbrīvotas no darba pēc DLK 33. panta 1. un 1.2. punkta, visāsākā laikā jāreģistrējas Nodarbinātības valsts dienesta Preiļu nodaļā, kur tiks sniegta informācija par brīvajām darba vietām, kā arī tiks izsniegtas attiecīgas veidlapas un noformēti dokumenti par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu.

Sakarā ar ļoti ierobežotajām iespējām atrast darbu visiem rajona vidusskolu abiturienti, kā arī arodskolu beidzējiem, kuri nevarēs iekārtoties darbā vai arī iestāties augstākajās mācību iestādēs, jāgriežas Nodarbinātības valsts dienesta nodaļā; kur tiks izņemts jautājums par viņu atzišanu par bezdarbniekiem un par attiecīga pabalsta piešķiršanu.

Saskaņā ar Latvijas Republikas DLK 33. panta 1.1. un 1.2. punkta prasībām skolā audzēkņu vecumā no 13 gadiem var pieņemt uz laiku vieglā, veselībai un tikumībai nekaitīgā darbā no mācībām brīvajā laikā ar vecāku vai viņu aizvietotāju personu piekrišanu. Tāpēc jauniešiem, ja viņi vēlas papildināt ģimenes budžetu vai modernāk ģerbties nākamajā mācību gadā, būtu jāizmanto iespējas strādāt paju sabiedrībās vai zemnieku saimniecībās. Pēc pašreiz mūsu rīcībā esošajam ziņām pārsvarā vajadzīgi gani un strādnieki lopbarības biešu vai cukurbiešu audzēšanai. Informācija par brīvajām darba vietām parasti tiek sniegta rajona laikrakstā.

Ir pienācis laiks ņemt vērā arī to, ka darba vietas jāmeklē ne tikai sava pagota vai rajona teritorijā, bet arī citos republikas reģionos. Ziņas par brīvajām darba vietām republikas teritorijā var iegūt Nodarbinātības dienesta Preiļu nodaļā. Ja jūs interesē iespējas strādāt ārzemēs, tad šajos gadījumos būtu jāizmanto daudzo privātfirmu pakalpojumi.

S. Bernāns,
Nodarbinātības valsts dienesta Preiļu nodaļas vadītājs

Kamēr turpinās mēmiņu laiki

Pie Dubnas un Ošas upēm, starp kurām un kuru krastos iegūluši paju sabiedrības «Rožupe» lauki, vēl augstu vilni sit mēmiņu laiki un visas no tiem izrietošās būšanas un nebūšanas.

Toties lopkopji priecājās par sprigano zāli, un visu novietņu lopu jau kāri to plūc. Kā pastāstīja fermu brigādiere Irīna Trūpa, tad izdzīšanas dienā bijusi pamatīga rumulēšanās, kā tas pienākas, lai vairāk pa vasaru būtu piena, pirmajās dienās govīs norāvušās mazliet pienu, bet tagad jau dodot aizvien vairāk. Aug arī nobarojamo lopu piesvari. Piemēram, Rubenkolna novietnē tagad lopu svarā ik diennakti pieņemas par astoņiem simtiem gramu. Piena lopu fermās — Līčos un citur nedējas

laikā izslaukumi uz ganību zāles rēķina pieauguši pat par trim simtiem kilogramu. «Līčos» rodama arī saimniecībā labākā slaucēja Helēna Vaivode, kura iepriekšējo gadu noslēdza ar četrām tonnām piena no govīm.

Ganības pavasarī labi apkoptas, dzīvnieki apgādāti ar ūdeni, laizāmo sāli, tā ka bez piena saimniecības nepalikšot. Pagaidām tajā skaitā 480 govīm, bet kad mēmiņi būs teikuši pēdējo vārdu, ganību lauki un ziemas lopbarības krājumu sagatavošanas platības samazināsies, tik daudz nevarēs uzturēt un govju skaitu lēš samazināt līdz trim simtiem.

Sarunā ar saimniecības darba inženieri Jāni Čivkuli skārām arī citus dzīves jautājumus.

— Pagaidām, kamēr liela daļa zemnieku

saimniecību vēl nav ekonomiski stipras, bet mums vēl ir spēcīga bāze, sniedzam tām atbalstu, — stāstīja J.Čivkulis.

— Kāpēc «pagaidām»?

— Rezerves daļu nav, pat arī tās dārgās nekur nemanām, no trim traktoriem jālaisa viens. Kad šie krājumi būs izsmēli, tad ne tikai palīdzēt citiem, bet arī pašī sevi nevarēsim nodrošināt.

Ko tad «pajenieki» piedāvā zemniekiem, arī kaimiņu saimniecībai vīpuss Dubnas — tai nav tik spēcīgas bāzes (agrāk bija viena saimniecība)? Mehānisko darbnīcu pakalpojums, radioteleфона sakarus, graudu (divas) un linu kaltes, kokzāģētavas ar galdnieku darbnīcu. Turpinās Ošas poldera izbūve, tā zonā ietilpst arī zemnieku saimniecības. Negaidot palīdzību no citiem, pēdējos gados uzmanība bijusi vēlēta ceļiem. Jāņa Pastara, Evalda Ancāna un citu enerģiskas rīcības galarezultāts

— sakārtots ap trim desmitiem kilometru iekšējo ceļu, tajā skaitā uz Rubenpiem, Rusiņiem un citur, ko var izmantot visi.

Paju sabiedrībā ir arī tādi «karstie punkti», kuru uzturēšana kļūst dārga un tāpat ne pa spēkam. Sacisim, plašā kantora ēka, kad var iztikt ar telpām dispečerdienestā. Siltumniecu katlu māja, kā arī kaltes Rožupē darbojas ar gāzi (pa saimniecības teritoriju iet gāzes vads), pēc projekta tai plānots bija pieslēgt arī putnu fermu — ko darīt dārdzības apstākļos? Tukšs stāv bērnu dārzā ar deviņdesmit vietām, bet tajā pašā laikā vietējā skolā jaunākās klases ir pārslogotas, šī vecuma bērni galvenokārt dzīvo šī dārdzība tuvumā. Būtu jau gluži vienkārši visu atdot pagastam un par tālāko likteni nelikties ne ziņas. Bet to taču cēlušā ar kop-saimniecības līdzekļiem vai pēc tās pasūtījuma, un nevar tā vienkārši atmet ar roku.

A. Rancāns

Prelāta Dr. Kazimira Ruča jubileja

Šogad, 7. jūnijā aprit 50 gadu priesterības darba jubileja Latvijas katoļu pārstāvībai pie Svētā Krēsla Vatikānā un garīgās aprūpes vadītājam prelātam Kazimiram Ručam.

Viņa šūpulis kārts zilo ezeru zemē Vārkavas draudzē, kādreizējā Daugavpils apriņķī, 1915. gada 4. decembrī. No šīs Latgales katoliskās draudzes ir cēlušies vairāki ievērojami mūsu tautas darbinieki, starp kuriem jāmin pirmais Latvijas kardināls Juliāns Vaivodis, tagadējais Latvijas goda konsuls Kanādā Dr. Eduards Upenieks, Ministres latviešu ģimnāzijas skolotājs, literāts un dzejnieks Alberts Spogis, pazīstamā dziedone Antoņina Vaivode un daudzi citi.

Pēc vietējās pamatskolas beigšanas Kazimirs Ručs iestājās Aglonas ģimnāzijā, kuru beidza 1936. gadā. Pēc tam centīgais jauneklis uzsāka studijas Garīgajā seminārā Rīgā un pēc tam turpināja Latvijas Universitātes teoloģijas fakultātē līdz 1942. gadam, izņemot pārtraukumu, kad okupācijas vara teoloģijas fakultāti slēdza 1940. gadā.

1942. gada 7. jūnijā bīskaps Boļeslavs Sloškāns Aglonas bazilikā Kazimiru Ruču iesvētīja par priesteri.

Tai satrauktajā laikā vācu okupācijas vara bez žēlastības izveda ļaudis uz Vāciju. Aglonas dekānu un vietējās ģimnāzijas direktoru Dr. Aloizu Broku apcietināja un pazudināja hitleriešu koncentrācijas nometnēs, bet austrumu pamalē plosījās drausmīgās II pasaules kara ugunslietas.

Vēl traģiskākos apstākļos notika jauniesvētītā priesteru Kazimira Ruča pirmās Svētās Mises svinības viņa dzimtajā draudzē Vārkavā 1942. gada 14. jūnijā. Šis pirms tam vācu gestapo visiem atļautiem un neatļautiem līdzekļiem pūlējās sameklēt toreizējo Vārkavas draudzes prāvestu Boļeslavu Lavrinoviču, lai viņu apcietinātu. Viņš tomēr pēdējā brīdī bija paspējis atslāst draudzes māju pa dārza puses durvīm un paslēpties.

Vārkavas baznīca bija aizslēgta. Nevienam nezināja, kādas varētu būt sekas, ja baznīcu atvērtu un tanī jaunais garīdznieks svinētu savu pirmo dievkalpojumu.

Toreizējais Preiļu dekāns prof. Dr. Pēteris Laurinovičs ieradās Vārkavā, mierīgi atslēdza dievnamu un vadīja Kazimira Ruča primīcijas svinības, kurās piedalījās ap 5000 dievlūdzēji. Pirms dievkalpojuma, procesijai dodoties no draudzes mājas uz Vārkavas baznīcu, ļaudis sirsnīgi lūdza Dievu, pacilātā balsī dziedādami Vecās Derības dziesminieka Dāvīda 45. psalmu:

«Dievs ir mūsu patvērumis un stiprums, mūsu atbēgums, kas mums stipri uzmacās...»
Svinīgā dievkalpojuma tūlīt visi garīdznieki aizbrauca prom. Jauniesvētītais priesteris Kazimirs Ručs, manāmi satraukts, devās līdzi dekānam prof. Dr. Pēterim Laurinovičam uz Preiļiem. Drīz toreizējais Rīgas metropolīts Antonijs Springovičs viņu nozīmēja par priesteri Vidzemē Cēsu un apkārtnes draudzēs pie izcilā katoļu garīgās literatūras atbalslūtāja un veicinātāja dekāna Alberta Piebalga par palīg-mācītāju.

Taču otrā pasaules kara nežēlīgās norises pārtrauca jaunā priesteru celsmīgi aizsākot dvēseļu pestīšanas darbu Cēsu apkārtnē. 1944. gada 4. aprīlī, kad aizsaināto kauju dobajā dūnā bija dzirdama jau Latgales pierobežā, metropolīts A. Springovičs nozīmēja Kazimiru Ruču par Latviesu leģiona kapelānu. Latviesu katoļu karavīru garīgā aprūpe frontē bija ļoti nepieciešama. Latvijas katoļu virsgans to skaidri redzēja un visiem spēkiem pūlējās šo svarīgo un neatliekamo jautājumu atrisināt, kā to var skaidri secināt no viņa raksta kapelāna iecelšanas lietā. Metropolīts pasvītro jaunizraudzītā kandidāta piemērotību un prasmi tik atbildīgam darbam un liek viņam nekavējoties stāties sakaros ar ģenerāļa Rūdolfa Bangerska štābu, cik vien drīz iespējams, lai saņemtu vajadzīgos dokumentus un norādījumus.

Šeit jāpiezīmē, ka arhibīskaps savos dokumentos ar nolūku uzsver, ka kapelāns

tiek nozīmēts par LATVIEŠU karaspēka korpasa kapelānu, ka ģenerālis R. Bangerskis ir LATVIEŠU karaspēka atgūtais virsnieks, bet ne jau vācu armijas ģenerālis.

Tādā veidā arhibīskaps pasvītro Latvijas katoļu Baznīcas nostāju attiecībā uz vācu okupantiem: ka nav svarīgi, ja pēdējie uzspiež savas uniformas un zīmotnes, bet svarīgi zināt, ka latviešu karavīri necinījās par Hitleru un viņa impēriju, bet par savu tēvzemi un savu brīvību.

Tūlīt pēc nozīmēšanas K. Ručs dodas uz austrumfronti, lai stātos pie jauno pienākumu izpildes. Dzīvības briesmu apstākļos viņš veica savus garīdznieka pienākumus, aizvien nešaubīgi palaudamies uz Dieva vadību un sūlību, kalpot latviešu karavīru garīgām vajadzībām.

K. Ruča spilgtā atmiņā palicis Landekas ielenkums (Pomerānijas vidienē) 1945. gada 2.—3. februārī, kur 20 grādu salā bija ielenkta visa 15. latviešu divīzija un izlaušanās cīņa ļoti nežēlīga. Daudzi latviešu karavīri atdeva savas dzīvības, krāsodami ar savām kvēlām asinīm sartos Pomerānijas sniegotos cīņu laukus un mežus.

Izlaušanās cīņu nežēlībā maz palika dzīvu. 1978. gadā izdotā grāmata «Latviešu karavīrs II pasaules kara laikā» liecina par 15. latviešu divīzijas izlūkbataljonu, ka «šai kaujā un sekojošās sadursmēs naktī uz 2. un 3. februāri bataljona karavīru skaits samazinājies uz dažiem desmitiem vīru» (6. sēj. 190. lpp.). Izejot uz fronti, 1945. gada janvārī bataljonā bija vairāk kā 600 karavīru (sal. turpat 6. sēj. 175.—176. lpp.).

Landekas ielenkumā krita vai sasala sniega skavās smagi ievainoti visjaunākie latviešu karavīri, kas bija iesaukti no pēdējām ģimnāzijas klasēm. Tur krita arī luterāņu karalauka mācītājs Jūlijs Straume.

Pēc Landekas sekoja citi ielenkumi. Drausmīgākais bija Kolbergas ielenkums Baltijas jūras krastmalā, kurā priesteris K. Ručs atradās 15 dienas (1945. gada no 1. līdz 17. martam).

Pēc kara latviešu leģionāri nokļuva Rietumu sabiedroto gūstā, sākumā Meklenburgas kartupeļu laikā, tad Pullosā (Šlezvīg—Holšteinā) un beidzot Beļģijas Cēdelgemā, kur aiz dzeloņdrātim bija ieslodzīti vairāk kā 10 000 latviešu leģionāru, apmēram 1000 lietuviešu un 500 igauņu karavīru. Gūstā visus nomāca bēdas, sals un visādi pazemojumi. Cēdelgemā daudziem leģionāriem pat tika piešūti uz muguras un uz ceļgaliem lieli, krāsaini kāravu un piķu dūzi.

Starp latviešu leģionāriem bija daudz katoļticīgo. Gūsta dievkalpojumu barakas — bijušie mūcības šķūņi — bija kopējas visām konfesijām. Altāris bija no cementa izliets blūķis un pārklāts ar rupju maisa drānu.

1946. gada aprīlī priesteri Kazimiru Ruču atbrīvoja no gūstekņu nometnes. Līdz 1950. gadam viņš veica dekāna pienākumus angļu okupācijas zonā un bija latviešu katoļu prāvests Šlezvīg—Holšteinas rajonā.

1950. gadā viņu pārceļ uz Beļģiju, kur uzsāk studijas Luvenas katoļu universitātes Baznīcas tiesību fakultātē. Studijas viņš sekmīgi beidz 1954. gadā, iegūstot doktora grādu kanoniskajās tiesībās. Tajā pašā universitātē viņš turpināja studijas sociālās zinātnēs līdz 1957. gadam. Pēc tam viņš turpināja studēt jurisprudenci pie Svētās Rotas — augstākā katoļu Baznīcas tribunāla — Vatikānā, iegūstot 1960. gadā šī tribunāla advokāta diplomu.

No 1960. gada līdz 1963. gadam Kazimirs Ručs strādāja par sekretāru pie bīskapa Boļeslava Sloškāna, kurš pārzināja latviešu katoļu aprūpes lietas.

Kad veselības stāvoklis spieda bīskapu B. Sloškānu atteikties no saviem pienākumiem, pāvests Pāvils VI 1963. gadā iecēla K. Ruču par latviešu un igauņu pārstāvi pie Svētā Krēsla Vatikānā, paaugstinot viņu monsinjora amatā. Šis garīgās vadības un nacionālās atbildības darbs ir sevišķi sākusmā bija ļoti grūts, jo tas bija jāveic stipri

sarežģītos apstākļos un lielās materiālās grūtībās. K. Ručs darbojās pāvesta emigrācijas komisijā Vatikānā, kura gādā par vairāk kā 10 miljoniem emigrantu, kuri atstājuši savu dzimteni, lai paglābtos patvēruma zemēs. Šis apstāklis toreiz un arī tagad ir ļoti svarīgs latviešiem, jo tiem Vatikānā nav citas pārstāvības.

Neviens no mums nevarētu labāk raksturot mūsu pārstāvja pie Svētā Krēsla darbu kā pašā Vatikāna atbildīgo personu atzinumi.

«Kopā ar Pāvesta emigrācijas komisiju es pievienojos daudzo Jūsu tautiešu tēvzemē un ārzemēs ticīgo lūgšanām, ar ko viņi šais dienās griežas pie Dieva, kā arī izsaku Jums visdziļāko pateicību par darbu, ko Jūs veicat latviešu un igauņu labā ar tik lielu dedzību, smalkjūtību un prasmi.» (Vatikāna arhibīskapa Emanuela Klaricio vēstule K. Ručam 1982. gada 26. aprīlī sakarā ar viņa 40 gadu priesterību).

Sakarā ar šo jubileju pāvests Jānis Pāvils II K. Ručam izteica sekojošu apsveikumu:

«Novēlam monsinjoram Kazimiram Ručam vislabākās Dieva žēlastības viņa darbā kalpošanā Baznīcai. No sirds sūtam viņam un visiem, kas viņam tuvi un dārgi, mūsu augstāko svētību.»

1982. gada 29. decembrī pāvests monsinjoru K. Ruču iecēla par sava galma prelātu.

Ar savu neatlaidīgo darbu un dedzību viņš ļoti pazīstams arī Latvijā.

Visus šos gadus, būdams «Daugavas Vanagu» saimes loceklis, K. Ručs nenogurstoši strādāja un strādā šīs organizācijas mērķu un darbu sekmēšanā, kas vainagojās ar redzamu «Daugavas Vanagu» organizācijas augstākās vadības pieņemšanu Romā kristietības jubilejas gada atzīmēšanā 1986. gadā, kad atskatījās uz Latvijas kristianizēšanas 800 gadiem.

1991. gadā prelātam K. Ručam Pasaules Brīvo latviešu apvienības valde Latvijas valsts 73. gada dibināšanas atcerē 18. novembrī piešķīra Tautas balvu. PBLA valdes priekšsēdis Gunārs Meierovics cildinošiem vārdiem raksturoja lielos nopelnus, kalpojot Dievam un Latvijai:

«Godinot Kazimiru Ruču, esam godinājuši latviešu trimdinieku, kas garīgi un fiziski nepazuda kauju laukos, nometņu laikos un izceļotāju masās, bet vienmēr palika uzticīgi latviešu dzīves mērķiem: kalpot Dievam un Latvijai.»

Pavisam nesen avīze «Brīvā Latvija» (1992. g. 9. III, Nr. 43) publicēja šādu ziņu:

«Latvijas Sarkanais Krusts Minsterē saņēmis LSK galvenās valdes locekļa prelāta Dr. Kazimira Ruča ziedojumu 100 000 beļģu franku jeb DM 4690. Šis lielais ziedojums ir prelātam Ručam 1991. gadā piešķirtā Tautas balva, kuru viņš novēlēja Latvijas Sarkanā Krusta palīdzības darbam uz Latviju.

Sirsnīgā pateicībā un dziļā cieņā — Aina Šilde,

LSK ģenerālsekretāre.»

Neaizmirstāmas bija tikšanās ar prelātu Romā 1975., jubilejas gadā. Mūsu svētceļnieku grupu viņš sirsnīgi sagaidīja un mīļi uzņēma, tāpat mūsu kardinālu ar pavadoniem, kuri katru gadu apmeklēja Mūžīgo Pilsētu.

Viņš mūs pavadīja pie toreizējā pāvesta Pāvila VI, iepazīstināja ar Vatikānu un Romu.

Tagad pēc 52 gadu pārtraukuma atjaunotās diplomātiskās attiecības ar Vatikānu. Šī gada 9. martā Latvijas Republikas parlamenta priekšsēdētājam A. Gorbunovam pāvesta Jāņa Pāvila II ieceltais nuncijs Husto Mullros Garsija iesniedza akreditēšanās rakstu.

Priesterības 50 gadu jubilejā Latvijas katoļticīgie sūta savus vissirsnīgākos novēlējumus prelātam Kazimiram Ručam, zinot, cik ļoti mums ir vajadzīga vienotība un sadarbība, lai ar mūsu pārstāvja pie Svētā Krēsla starpniecību mēs spētu kalpot visvarenajam Dievam un savai tautai Latvijā.

Tiļžas prāvests A. Budže

◆ Preses spoguļi Vai gaidīt pasaules galu?

Ar šādu virsrakstu «Lauku Avīzē» publicējusi sarunas izklāstu ar Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes profesoru Artūru Mauriņu, kurā viņš izsaka savas domas par paredzētāja Mišela Nostradama pareģojumu, ka šī gadsimta beigās «kaut kas notiks». Izanalizējis cilvēces attīstības posmus un secinājis, ka gadsimta beigās nemaz nav jābūt vispasaules katastrofai, profesors Mauriņš cita starpā saka:

— Tomēr var būt zemestrīce. Zviedru zinātnieki Vandeliuss un Tukers pētījuši Saules aktivitāti un tektoniskos procesus uz Zemes un atklājuši, ka Saules aktivitātes periodu beigās uz mūsu planētas notiek tektoniskie procesi, citiem vārdiem sakot, zemestrīces. Saules aktivitātei ir zināms periodiskums, tāpat zināmu periodiskumu viņi saskatījuši zemestrīču sērijās. Iepriekšējais Saules aktivitātes periods beidzies mūsu gadsimta sākumā, bet 1904. gadā bija ļoti spēcīga zemestrīce pie Oslo Dānijā, 1906. gadā zemestrīce sagrāva lielāko daļu Sanfrancisko. Nākamo zemestrīču sēriju zviedru zinātnieki paredz 1994. gadā, ne vairs tradicionāli seisimiski aktīvajās zonās, bet gan tur, kur tās neverotas gaužām reti un vājas, — Eiropas centrā un Skandināvijā. Pēdējā šai dabas katastrofā cietušot mazāk, bet zviedrus baida Ignalinas AES, kas septiņu ballu stiprā zemestrīcē sagrūšot. Lielāko daļu šajā Eiropas daļā valdošie esot ziemeļrietumu vēji, tādā gadījumā radioaktīvo putekļu mākonis nokļūtu visu Baltiju, lielāko daļu Baltijas jūras un Zviedrijas daļu, kur pašā centrā būtu Stokholma.

Arī Nostradama pareģojumos it kā esot atrodamas norādes uz lielu zemestrīci mūsu gadsimta beigās. Krievu zinātnieks Jaņickis paredz spēcīgu zemestrīci Eiropā jau 1993. gadā. Varbūt nesenā zemestrīce Rietumeiropā un varenais Elnas vulkāna izvirdums Sicīlijā ir šo zemestrīču vēstneši?

Nobeigumā vēl gribu piebilst, ka jebkurš paredzējums ir relatīvs, viens zinātnieks to skaidro tā, otrs citādi. Kas attiecas uz Nostradama paredzējumiem, tad, jo tālāk nākotnē viņš ielūkojas, jo alegoriskākā formā tas pasniegts. Tieši šī jemesla dēļ Nostradama pareģojumi par šī gadsimta beigām un nākamā sākumu ir nomaskēti tik rūpīgi, ka to atšifrēšana pagalam grūta. Dzīvojiēt mierīgi, priekšsaules gala nebūs, ja nu vienīgi tas tomēr nopienāks.

Cik vērtīgi padomju ordeņi

Maskavas avīze «Komersant» publicējusi materiālu par bijušās PSRS ordeņu un medaļu tirdzniecību.

Visdārgākais un retākais esot 1943. gada 8. novembrī nodibinātais ordenis «Uzvara». Tas veidots no platīna, brīlantiem (pavisam 16 karāti) un sintētiskajiem rubīniem. Ar šo ordeni apbalvoti 17 cilvēki, divreiz «Uzvara» piešķirta Stajnam, maršaliem Žukovam un Vasiļevskim. Viņu, kā arī citu padomju karavadoņu ordeņi pēc viņu nāves nodoti Augstākajai Padomei un tagad glabājas Dimantu fondā. Citādi esot ar ārzemniekiem izsniegtajiem ordeņiem. Piemēram, Rumānijas karaļa Mihaja ordeni nesen kāds amerikāņu magnāts pārdevis citam miljonāram par 4 miljoniem dolāru.

Vairāk pieejami ir Ušakova, Nahimova, Bogdana Hmeļnicka un Suvorova ordeņi. Suvorova ordenis, piemēram, izgatavots no platīna, zelta un emaljas. Tīrģū tas praktiski nav dabūjams, eksperti minot tikai tā aptuvenu cenu — 200 līdz 250 tūkstoši rubļu. Ārzemju izsoles šo ordeņu cenu sasniedzot 20—25 tūkstošus dolāru.

Lideris tīrģū, kā raksta «Komersant», ir Ļeņina ordenis, kurš izsniegts 400 tūkstošiem cilvēku. Ordenis ar lentīšu plāksnīti maksā 20—25 tūkstošus rubļu (Rietumos līdz 5 tūkstošiem dolāru), bez plāksnītes 30—40 tūkstošus rubļu (līdz 7 tūkstošiem dolāru). Par Ļeņina ordeni īpaša interese ir Igaunijas akciju sabiedrībai «ANORM», kura nodarbojas ar padomju apbalvojumu uzpirkšanu.

Mazāk vērtīgas ir medaļas. Piemēram, Budapeštas medaļu «Par kaujas nopelniem» var nopirkt par 10—20 vācu markām. Maskavā tā maksājot vidēji 1000, bet dažās Krievijas pilsētās — līdz 5000 rubļu. Citām medaļām cenas esot zemākas, raksta «Komersant» un piezīmē, ka pēdējā laikā palielinājies viltojumu skaits. Piemēram, nesen tīrģū parādījies liela partija viltoju Ļeņina un Suvorova ordeņu.

KULTŪRAS JAUNUMI

◆ E. Melngaila Tautas mākslas centrs paziņoja, ka, pamatojoties uz rezultātiem pūtēju orķestru novadu skatēs, piedalīties republikas 8. pūtēju salidojuma norisē ar noslēguma koncertā tiesības II grupā ieguvis Līvānu stikla fabrikas pūtēju orķestris.

◆ Latvijas Republikas Kultūras ministrija turpina slēgt darbu līgumus ar kadriem rajonos. Aizvadītajā piektdienā šādu līgumu noslēdza ministra pirmā vietniece Nellija Janaus ar Intu Ancāni. Preiļu rajona Valsts kultūras inspektori noteikta 8. kvalifikācijas kategorija un mēnešalgas aprēķināšanas koeficients 6,1.

◆ Pamazām atdzimst kādreiz Latgalei tik raksturīgā dziedāšana pie krustiņiem maijā. Atdzimst arī paši krusti. Šogad regulāri dziedājumi notiek Pēternieku, Silajāņu un Aglonas pusē.

◆ Sestdien jauno darba cēlienu uzsāka J. Raiņa Literatūras vēstures muzeja Jašmūižas filiāle. Katru gadu ir veļtita ekspozīcija kādas Tautas dziesminieka lugas tapšanas un iestudējumu vēsturei. Šogad — «Spēlēja, dancoju». Karamikas zālē skatāmi daugavpīliešu Ausmas un Staņislava Šķirmanu darbi. Atklāšanā klāt bija abi autori.

V. ROMANOVSKIS

Mīklainais šāviens Beržgales ezera krastā

Jā, šis šāviens 25. aprīļa vakarā vēl jo-projām satrauc rajona iedzīvotāju prātus un dod pamatu dažādām baumām. «Novadnieks», cenšoties ienest kādu skaidrību šajā lietā, griežas pie izmeklētāja, kurš pastāstīja sekojošo:

— 25. aprīļa vakarā ap pulksten astoņiem Preiļu iedzīvotājs V., kurš tobrīd atradās Krāslavas rajona Kastulīnas pagosta Šauros, kur viņam Beržgales ezera krastā ir vasarnīca, gribēja ar laivu pavizināt savu mazmeitu. Puse no šī ezera pieder Preiļi, otra puse — Krāslavas rajonam. Meilēns vēl bija krastā, bet V. laivu jau bija nolaidis ūdenī un meldru aizsegā tajā atradās. Pēkšņi atskanēja šāviens. Šauts tika gaisā. Sekojoja otrs šāviens, jau tēmēts pilsoņa V. vir-

zienā, un viņš tika ievainots kājā. Piesteidzās jaušu grupiņa, daži bija civilā apģērbā, bet daži — zemessargu formās. Šauto pilsoni viņi nogādāja mājās, kur atradās arī dzīviesbiedre, un piedāvājās arī aizvest uz Dagdu, uz slimnīcu. Cietušais un viņa sieva no tā kategoriski atteicās un saviem spēkiem nokļuva Preiļu slimnīcā, kur V. uzturas arī tagad, jo, kā izrādījās, ievainojums smags. Protams, sekoja iesniegums policijai. Ierosināta krimināllieta, turpinās izmeklēšana. Šo uzbrucēju grupā V. bija pazinis Rušonas ezera nomnieku, kuru nopratinot, kļuva skaidrs, ka pārējie šī uzbrukuma varoņi ir Rēzeknes zemessargu bataljona Maltas rotas zemessargi. Lietas noskaidrošana turpinās.

Kriminālvēstis

- No 12. līdz 18. maijam rajonā reģistrēti dažāda veida likuma pārkāpumi no zozlegumi.
- Naktī uz 13. maiju Riebiņu pagasta iedzīvotājam M. pazuda automašīna VAZ-2106. Vainīgais — jaunietis, kurš droši vien ar nozagto mašīnu gribēja braukt meitās, tika atrasts uzreiz. Viņu aizturēja policijas Riebiņu iecirkņa inspektors Belogrīvs un zemessargs Mazjānis.
- 13. maijā paju sabiedrībā «Dubna» no fermas «Starī» nozagts bulis.
- Naktī no 13. uz 14. maiju Upenieku pagasta fermā «Beroāni» nozagta un turpat nokauta cūka. Sargs pa nakti nav bijis fermā.
- Naktī uz 14. maiju Izdarīta liela apmēra zādzība Preiļos. No «Lauktelnikas» siltumnīcās nozagtas apmēram 115 toksnes skārda (pēc aptuvenām biržas cenām — 98 tūkstošu rubļu vērtībā). Vainīgie, kuri skārdu centās aizvest ar personīgo KAMAZU, aizturēti noziedzuma vietā.

- Šajā pat naktī Galēnu pagasta Voveros no akas pazuda ūdenssūkņi.
- 14. maijā Ēvalds Elsts savās mājās Stabulnieku pagasta Krištosos iereibušā stāvoklī ar mazkalibra šauteni nošāva civilsievu Zinaidu Šabohu. Vainīgais arestēts, notiek izmeklēšana.
- Vēl 14. maijā apzagta Livānu kūdras fabrikas noliktava, aizdzīta piekabe no Sutru pagasta Izcilnieku fermas, nozagts sūknis paju sabiedrībā «Drivas» Grandānu fermā.
- Naktī no 16. uz 17. maiju Preiļu pagasta Otrajos Blūzmos no kūts nozagti siklopi, bet no sējmašīnas, kas atradās Smelteru mehānisko darbnīcu pagalmā — 400 kilogrami graudaugu sēklas.
- 18. maijā tika ziņots, ka no «Ražības» ceha pazudusi urbmašīna.
- Minētajā periodā reģistrētas daudzas autoriepļu, velosipēdu un mopēdu zādzības, arī velosipēda zādzība 17. maijā Preiļos no baznīcas sētas...

Daugavpils lietišķās mākslas vidusskola «Sauls skola»

Lietišķās mākslas izglītības tradīcijas Daugavpilī bija veiksmīgi iedibinātas jau Latvijas brīvvalsts sākuma gados.

1992. gadā ar Latgales katoļu biedrības «Sauls» palīdzību Daugavpilī tiek izveidota mākslas arodskola, kura tā arī tiek nosaukta par «Sauls skola», un šis nosaukums no paaudzes paaudzē saglabāties. Sākumā skolā mācās tikai meitenes, vēlāk tām pievienojas arī zēni. Skola ātri kļūst populāra ne tikai Latgalē, bet arī visā Latvijā. Te apmācīja rokdarbnieces, mājūrtības speciālistes, kokapstrādes meistarus, bija paredzēts atvērt arī keramikas nodaļu. Buībā «Sauls skola» bija savdabīga Latgales Kaucmīndre, tās diploms tika augstā vērtēts visā Latvijā. Dienmēž padomju varas iesādes uzskatīja, ka šāda skola Daugavpilī nav nepieciešama. 1952. gadā skola pārceļ uz Jēkabpili, faktiski likvidējot vienīgo Dienvidlatgales lietišķās mākslas izglītības centru. Skolas telpas savā rīcībā pārņēma pilsētas izpildkomiteja. Līdz pat šai dienai Latgalē bija viena lietišķās mākslas vidusskola Rēzeknē, audzēkņu uzņemšana tajā ir ierobežota ar nelielu vietu skaitu.

Domājot par Daugavpils novada attīstības perspektīvām, rodas pamatotas bažas par kultūrvides neapmierinošo, pat kritisku stāvokli, īpaši Daugavpilī. Nepieciešams nekavējoties izstrādāt programmu nacionālās mākslas un kultūras attīstībai Daugavpilī, šīs programmas neatņemama sastāvdaļa ir lietišķās mākslas vidusskolas — vēsturiskās «Sauls skolas» — atjaunošana. Pilsētas izdevīgais ģeogrāfiskais novietojums ļauj Daugavpilij izveidoties par nozīmīgu izglītības centru ne tikai Dienvidlatgalē, bet arī visā Latvijā austrumdaļā.

Ir atgūta agrāk «Sauls skola» piederējusi divstāvu ēka Sauls ielā 6/8 ar plašu pagalmu un palīgelpāmi. Pagaidām bez jaunās ēkas būvniecības varētu aizrīnāt arī kopmītni jautājumu.

«Sauls skolas» nodrošinājums ar pedagogu kadriem ir visumā pietekošs — pilsētā dzīvo ap divdesmit profesionālu mākslinieku ar akadēmisko izglītību, gandrīz visu VMA nodaļu absolventi. Pilsētā strādā arī piecdesmit profesionāli arhitekti, kuri skola pasniegts arhitektūras vēsturi, arhitektūras pamatus, tēlotājrēģometriju, rasēšanu, maketēšanu. Praktiskās apmācības vadīs kvalificēti meistari, rokdarbnieces, audzējas, koktēlnieki, pinēji. Starp viņiem arī bijušie «Sauls skolas» absolventi.

Līdz ar lietišķās mākslas izglītību «Sauls skola» nodrošinās pusaizmirsto tautas amatniecības nozaru atdzimšanu, skolas absolventi varētu strādāt valsts uzņēmumos, kā arī atvērt privātos uzņēmumus. «Sauls skola» piesaistītu dzimtajam novadam daudzus talantīgus jauniešus. Kopā ar atjaunoto teātri, mūzikas vidusskolu, Pedagoģisko institūtu, Latgales pētniecības institūtu u. c. tā veidotu nacionālo kultūrvīdi pilsētā, no kuras līdz šim radošā inteliģence labprāt ir braukusi projām.

Mācības «Sauls skolā» būs latviešu valodā, taču vispārīgložojošos priekšmetus mācīs arī kri-

vu valodā, lai veicinātu arī citu tautību jauniešu adoptēšanas latviešu kultūrā un vidē.

Atsevišķu nodaļu izveidošanai par pamatu tiek likta praktiskā nepieciešamība pēc lietišķās mākslas speciālistēm novadā, kā arī reālās iespējas. Tā kokapstrādes nodaļa praktiski balstīties uz Daugavpils mēbeļu kombināta tehniskās bāzes. Pēc mūsdienu prasībām reorganizējot ražošanu, kombinātam būs nepieciešami augstas klases galdniecības meistari. Daugavpilī ir saglabājušās senās koka arhitektūras tradīcijas, arī nākotnē Latgalē arvien vairāk pieaugs videi tradicionālās koka arhitektūras loma, tāpēc būs nepieciešami namdari un galdnieki, kuri labi pārzinās šīs tradīcijas.

Otra nozīmīgākā nodaļa «Sauls skola» būs tekstilmākslas un rokdarbu nodaļa. Te audzēkņi varēs apgūt rokdarbu kultūru, īpašu vērību pieņemt Latgales novada etnogrāfijai, kā arī modernu rokdarbu darināšanai. Perspektīvā skola atvērs arī apģērbu modelēšanas nodaļu, kas jauniešu vidū parasti ir ļoti iecienīts.

Absolventus vajadzētu mudināt uz privātdarbnīcu atvēršanu savā dzimtajā novadā, balstoties uz zemnieku saimniecību ražoto vilnu un līniem. Pieprasījums pēc oriģinālajiem rokdarbiem ir ļoti liels.

Mūsdienu pilsētas vizuālā veidola (atbilstoši nacionālām un kultūras tradīcijām) radīšanai ārkārtīgi svarīga ir reklāmas un dizaina nodaļas atvēršana.

Dekoratoru nodaļas III kursā gatavos arī restauratorus, kuri apgūs vēsturisko būvju, mākslas un amatniecības priekšmetu restaurāciju.

Perspektīvā «Sauls skola» plāno atvērt mākslinieciskā stikla apstrādes nodaļu ar specializāciju — stikla pūtējs. Šādi meistari būs ļoti nepieciešami Livānu stikla fabrikai, kā arī citos stikla ražošanas uzņēmumos.

Daugavpils lietišķās mākslas vidusskolas «Sauls skolas» atjaunošana ir ietverta arī Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputātu grupas izstrādātajā Latgales programmā.

Skolas orientācija uz nacionālās mākslas amatniecības nozaru specialīsti sagatavošanu palīdzētu Latgalē atgūt savu specifiski latgalisko kultūrvīdi un dotu ievērojamu ieguldījumu latviskās identitātes saglabāšanā Latgalē, Latvijā.

Ar 1. jūniju «Sauls skola» pieņems iesniegumus iestājēksāmenu kārtošānai.

Mūsu skola atrodas Daugavpilī, Sauls ielā 6/8. Mēs ļoti gaidām visus, kuri varētu palīdzēt mūsu skolas atjaunošanā: ar labu padomu, mākslas grāmatu topošajai bibliotēkai, materiālajiem līdzekļiem.

Mūsu rēķins sponsoriem:
Nr.001142540 Latvijas bankas Alejas nodaļā Daugavpilī.

Ināra Ostrovskā,
skolas direktore

Televīzijas programma Svētdiena, 24. maijs

LATVIJAS TV I

9.00 Rīgas Doma ērģeles. 9.15 Programma nedzirdīgajiem. 9.35 Temīdas svaros. 10.05 Skabarga. 10.50 Sagaidot ANO konferenci. 11.25 Jūtu audzināšana. Mākslas filma. 2. sērija. 12.20 Kinožurnāls Latvijas hronika. 12.30 Basketbols. Latvijas izlase - Ilinoisas štata komanda (ASV). 14.00 Senā Grieķija - caur harmoniju uz pilnību. 14.30 Koncerts. 14.55 Vēstures lappuses. 15.30 TV filma. 16.25 Latvijas reģionālās TV piedāvā... 16.55 Fotogrāfija. 17.20 Pasaule dejo. 18.00 Džeza mūzikas koncerts. 18.45 Modes mesa Diseldorfā. 19.15 Pieturiet! 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.15 Sports. 21.20 TV klubīņš Pie vecā ratīņa. 22.25 Video Non stop! 22.55 Eiropas kausa izcīņa bagijiem. 23.15 Marlēnas Dītrihis piemiņai.

OSTANKINAS TV

8.15 Rīta agrumā. 8.55 Slāvu kultūras svētki. 9.40 Viss iespējams. 10.10 Jauni vārdi. 10.45 Palidzi pats sev. 11.25 Mult. filma. 11.45 Maratons-15. 12.35 Bagātie arī raud. Mākslas filma. 14.00 Ziņas. 14.20

Dialogs tiešajā pārraidē. 15.00 Izklaidējoša programma. 15.40 Kas tur ir? Mākslas filma. 15.55 Panorāma. 16.35 Kas ir kopā ar mums? 16.55 V. Disnejs piedāvā... 17.45 Ziņas. 18.00 TV locis. 18.20 Ceļotāju klubs. 19.20 Černovs, Chernov... Mākslas filma. 21.00 Nedēļas notikumu apskats. 21.45 Slāvu kultūras svētki.

KRIEVIJAS TV

7.00 Vēstis. 7.20 Jauni vārdi. 8.20 Režisora B.Svoiska filmu retrospekcija. 9.20 gribat - ticiet... 9.50 Grāmatu grāmata. Mult. filma. 13. sērija. 10.15 Re, kur viņi... 10.45 Slāvu kultūras svētki. 11.50 Nabokovu māja. 12.30 Megapolisa. 13.00 Vēstis. 13.20 Krievijas enciklopēdija. 13.50 Koncerts. 14.30 A.Kostinskis. Būris. 16.00 Dzīvnieku pasaulē. 17.00 NBA čempionāts basketbolā. 18.00 Pavasara balle Kolonnū zālē. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Megija. Mākslas filma. 12. filma. 20.00 Ar skatienu pret Krieviju. 20.15 Ekspocentrs piedāvā... 20.20 Sākums. Mākslas filma. 22.00 Vēstis. 22.20 Sporta karuselis. 22.30 Roka kafējnīca. 23.00 Nieciņi.

Mēs jums palīdzēsim!

Lūdzam Jūs izmantot mūsu firmas pakalpojumus nekustamā īpašuma pirkšanā un pārdošanā:

- bezmaksas konsultācija;
- palīdzam noskaidrot Jūsu īpašuma aptuvenu tirgus cenu;
- Jūs varat pārdot savu īpašumu izsolē par visaugstāko maksu;
- mēs nokārtosim juridiskās formalitātes;

Jums tiek garantēta pilnīga anonimitāte un drošība.

☐ Pārdodam māju Aglonā — 150 tūkst. rbj.

Ceram uz sadarbību.

Tālruni: Daugavpilī 254-29805, Rīgā 22-613241, 626218.

Firma «SEZO»

pārdod zāģus «Husqvarna-242» (skaidrā naudā, ar pārskaitījumu, BKV) vai maina pret kokmateriāliem.

Tālrunis Jēkabpilī 35522.

SIA Firma LIELVĀRDES DĀRZNIECĪBA

Apstādījumu projektē-tāji izgatavo sabiedrisko apstādījumu un privāto māju, ražošanas objektu apzaļumošanas skices, sniedz konsultācijas stādījumu ierīkošanā, saglabāšanā.

Tuvākās ziņas Livānos, uzņemumā «Dārzs», tel. 44571.

Pārdod

1,5 gadus vecu teli. Tālrunis 23793 vakaros;

* * *

garāžu. Tālrunis 22572;

* * *

govī. Tālrunis 65014;

* * *

slaucamu govī un grūsmu teli. Tālrunis 58567;

* * *

govī un teļu. Tālrunis 36676;

* * *

automašīnu Moskvičs-407. Zvanīt darba dienās pēc 19.00, tel. 44089;

* * *

Jawa-350, 1988. g. ražojums, ungāru triscilindru dīzeļdzinēju un pāresumkārbu. Zvanīt 15327 no 19 līdz 20;

* * *

steidzami jaunu motobloka piekabi, celtségja 0,5 t. Tālrunis 43252;

* * *

govī. Telefons 55618;

* * *

govī. Tālrunis 59397 vakaros;

* * *

steidzīgi telīti Pieniņos. Isajevs;

* * *

1,5 mēnešus vecu bullīti. Zvanīt vakaros 21516.

LIVĀNU PATĒRĒTĀJU BIEDRĪBA

Iepērk no iedzīvotājiem dārzeņus, zaļumus, augļus, ogas un gaļu.

Telefoni uzziņām 41259, 44437.

Sirsnīgi pateicamies Livānu māju būves kombināta un Livānu slimnīcas darbiniekiem, radiem, draugiem un kaimiņiem par piedalīšanos mūsu mīļā Vītalija ROMANOVSKA izvadīšanā pēdējā gaitā.

Sīeva un bērni

Mīļās, dārgās tēva rokas, Cik gan jūsu glāst bij silts. Tēva darbu, milu, sauli Nespēj aizsegt kapu smiltis. Skumju brīdī esam kopā ar Juri Lazdānu, TĒVA uz mūžu atvadoties.

Babru kolektīvs

Atnāc, dēls, un kapu kalnā atstāj smeldzi, Atstāj asaras un skumjas, lai šeit dus. Papem dzīvei līdzī spēka veldzi, Tēva piemīpa tad vienmēr dārga būs. Izsakām līdzjūtību Jurim Lazdānam, no TĒVA uz mūžu atvadoties.

Paju sabiedrības «Rainis» kolektīvs

Aizbrida saulīte aiz melniem debešiem, Apdzīsa guntīņa uz nama pavarda. Skumstam līdzī Jānim Grikovam, MĀMINU smiltajā guldot.

Klasesbiedri un audzinātāja

Tu esi katram viena, tomēr tikai viena, Pie kuras kā pie saules bērni turas klāt, Un tāpēc ir tik grūti, zaļām skujām birstot, Uz mūžu smagai zemei tevi atdot, māt. Izsakām dziļu līdzjūtību Māritei Mūrniecei un piederīgajiem sakarā ar mūsu darbinieces Zitas KAŽEMĀKAS pāragro nāvi.

Preiļu siera rūpnīcas kolektīvs

NOVADNIEKS

Galvenais redaktors
Pēteris Pizelis

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.
Iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Reģistrācijas apliecība Nr. 0091. Iespiests valsts uzņēmumā «Daugavpils tipogrāfija» Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena iespiedloksne. Pas. 758
Metiens 6949 eksemplāri (latviešu izdevumam 5465, krievu - 1484).
Sludinājumus pieņem redakcijas grāmatvedībā katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas, no plkst. 10.00 līdz 12.00 un no plkst. 14.00 līdz 17.00. ☎ 22305.
Pasūtījuma indekss 68169.